

Socialdepartementet

Remiss avseende SOU 2020:14 Framtidens teknik i omsorgens tjänst

Vinnova har fått möjlighet att lämna synpunkter på remiss från Socialdepartementet avseende SOU 2020:14 Framtidens teknik i omsorgens tjänst. Remissvaret ska ha inkommit till Socialdepartementet senast 14 augusti 2020. Remissen inkom till Vinnova 2020-03-26 och har senare överlämnats till avdelningen Hälsa för svar.

Sammanfattning

Vinnova välkomnar utredningen som redogör för de möjligheter och utmaningar som en ökad användning av digitalisering och teknologi i äldreomsorgen innebär. Vinnova instämmer fullt ut i slutsatsen att en ökad användning av välfärdsteknik skulle kunna bidra till en förbättrad och mer jämlik omsorg vid landets äldreboenden samt för de som vårdas i hemmet, liksom till en bättre arbetsmiljö för den vårdande personalen. Utredningens förslag infattar framförallt förändringar i lagstiftningen och förtydligande av olika myndigheters och organisationers roller, vilket är frågor som Vinnova ej har synpunkter på. Utredningen innehåller dock två konkreta förslag som direkt berör Vinnova: 1) förslag om att Vinnova ska leda ett regeringsuppdrag för att ta fram och implementera nya innovativa upphandlingsprocesser för välfärdsteknik, samt 2) förslaget att Vinnova ska finansiera och övervaka ett strategiskt innovationsprogram (SIP) inom området. Dessa förslag ställer sig Vinnova generellt positiv till och tror att samordningen av de två initiativen vore att föredra. Särskilda omständigheter finns för båda dessa förslag som behöver beaktas.

Andra aspekter som bör beaktas

Välfärdsteknik är identifierat i regeringens life science strategi (kap. 5, *Välfärdsteknik för ökad självständighet, delaktighet, och hälsa*), som ett av åtta prioriterade områden. Detta faktum, och de brister i äldreomsorgen som har framkommit under coronapandemin, visar att åtgärder inom området bör göras skyndsamt.

Vinnova instämmer med att bristerna som identifieras ej primärt grundas i tillgänglighet av digitala innovationer och att det finns stora skillnader i hur

omfattande dessa brister är mellan olika kommuner i Sverige. Här behövs bred samordning mellan berörda myndigheter och verksamheter för att säkra ökad kompetens och kunskap om välfärdstekniker i omsorgen.

Vinnovas ställningstaganden

8.10.4 Kommunernas styrning av utförare

Ställningstagande 1

Vinnova ställer sig positiv till utredningens förslag om att Vinnova ska ta fram modeller för upphandling, stöd och stimulans som leder fram till att en lämplig styrning mot en ökad användning av välfärdsteknik inom vård och omsorg. Vinnova anser att detta med fördel görs inom ett Strategiskt innovationsprogram, under specifika förutsättningar, se nedan ställningstagande 2.

Skälen för ställningstagandet

Att det existerar en utmaning för kommuner och vårdgivare att upphandla och implementera välfärdsteknik framgår tydligt i utredningen och i en mängd andra rapporter som tagits fram de senaste åren. Vinnova har tillsammans med områdets aktörer tidigare arbetat med frågan och har stor erfarenhet av projekt som berör frågor om både samordning och innovativ upphandling inom andra områden. Vinnova har dessutom utvecklat metoder för missions-driven utveckling samt policylabs vilket med fördel skulle kunna användas för att mobilisera aktörer kring gemensamma målbilder och arbetssätt.

8.14 Långsiktig kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning

Ställningstagande 2

Vinnova ställer sig positiv till ett strategiskt innovationsprogram inom området Välfärdsteknik inom äldreomsorgen.

Skälen för ställningstagandet

Vinnova, Energimyndigheten och Formas finansierar 17 strategiska innovationsprogram. Genom samverkan inom områden som är strategiskt viktiga för Sverige skapas förutsättningar för hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar och en ökad internationell konkurrenskraft. Inom programmen utvecklar företag, akademi och organisationer tillsammans framtidens hållbara produkter och tjänster. En styrelse bestående av beslutsfattare inom ovanstående aktörsgupper utformar strategin för området och följer upp utvecklingen. De befintliga programmen har utvärderats vart tredje år och har genomgående visat på goda effekter.

Verktyget SIP, skulle väl kunna användas inom området välfärdsteknologi. En mycket positiv effekt av de pågående programmen är att de skapat en

plattform där alla aktörer kan arbeta tillsammans för att definiera och uppnå gemensamma mål. Detta skulle säkerligen motverka den splittring och diversifiering som området lider av idag.

Det föreslagna innovationsprogrammet skulle kunna bestå av följande arbetspaket:

1. Upphandling och implementering (se ställningstagande 1)
2. Behovsdriven forskning för att ta fram kunskap om bland annat hälsoekonomi, innovationsledning och ”best practice”
3. Omvärldsbevakning
4. Internationellt arbete för att förstärka Sveriges position som framgångsland inom äldreomsorg både genom EU-samverkan och samarbete med andra utvalda länder
5. Öppna utlysningar för utvecklings- och implementationsprojekt

Programmet bör, efter några års upprampning, få en budget om 60-70 miljoner kronor om året och en planerad varaktighet på åtminstone tio år.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Handläggare Pontus von Bahr har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Lars Hammarström, direktör Göran Marklund och enhetschef Laurent Saunier deltagit.

Darja Isaksson